

HARRIER CONSERVATION INTERNATIONAL FOUNDATION

BELEIDSPLAN 2025 – 2030

www.harrierconservation.com

Stichting Harrier Conservation International
Postbus 304
6860 AH Oosterbeek
info@harrierconservation.com

Inhoud

Inleiding	3
1. Missie/visie.....	4
1.2 Doelstelling.....	4
1.3 Strategie.....	5
2. Huidige situatie.....	6
2.1 Activiteiten van de organisatie	7
2.2 Voorbeeld van activiteiten.....	8
3. Toekomst.....	10
4. Organisatie	11
4.1 Bestuur	11
4.2 Werknemers, flexibele schil en vrijwilligers.....	11
5. Financiën.....	12

Inleiding

Harrier Conservation International heeft als doel een netwerk van kiekendiefonderzoekers, natuurbeschermers en landbouwers wereldwijd met elkaar te verbinden. Daarnaast organiseert HCI in Nederland agro-ecologische concepten die van meerwaarde zijn voor boerenlandnatuur.

Wij geloven dat vogels ons de weg wijzen naar een wereld waar natuur en landbouw meer met elkaar in balans zijn. Kennis die we nodig hebben om wetenschappelijk-gebaseerde bescherming mogelijk te maken, praktische biodiverse landbouwconcepten te ontwikkelen en mensen wereldwijd met elkaar te verbinden.

Wij streven naar evenwichtige partnerschappen in de broed- en overwinteringsgebieden van bijvoorbeeld de grauwe kiekendief, de blauwe kiekendief, de bruine kiekendief en de steppekiekendief. Fascinerende roofvogels die ons veel kunnen leren over de balans tussen landgebruik, landbouw en natuurbehoud.

Als Harrier Conservation International geloven wij dat onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek hierin een serieuze rol kan spelen. Kennis en samenwerking vormen de basis in een snel veranderende wereld.

In deze beleidsperiode willen we

- Ons netwerk in Europa versterken, met het oog op het ontwikkelen van agro-ecologische concepten
- Malta als stop-overgebied verder bestuderen
- Verdere ontwikkeling van projecten in een aantal West-Afrikaanse landen
- Participeren in een project rondom steppes in Kazachstan in relatie tot de ecologie van de steppekiekendief;
- Mogelijkheden verkennen van onderzoek naar overwintering van de oostelijke bruine kiekendief en de bonte kiekendief in Vietnam;

Voorop staat echter de verwondering die wij zelf voelen voor een bijzondere groep vogels die zich niets aantrekken van landsgrenzen. Wij zien het als onze taak om deze verwondering over te brengen op een ieder die geïnteresseerd is. Want bescherming begint bij verwondering.

Sjoerd Sipma,
voorzitter stichting Harrier Conservation International

1. Missie/visie

Kiekendieven bieden waardevolle inzichten op verschillende niveaus, zowel in de fijnmazigheid van biodiversiteit op het boerenbedrijf alsook de niet te onderschatten betekenis van het begrip 'schaal'. Ze helpen natuurlijke structuren in het landschap te identificeren en geven inzicht in de kwaliteit en schaal van landbouwbeleid, natuurbeheer, en landgebruik. Wij geloven dat de kiekendieven ons de weg wijzen naar een betere wereld. Door kiekendieven (en andere akkervogels) beter te begrijpen, kunnen we toewerken naar een duurzaam, biodivers landgebruik.

Om een betere samenwerking in binnen- en buitenland tussen onderzoekers, natuurbeschermers en landbouwers te stimuleren, te zorgen voor kennisdeling en om samen duurzame landbouwconcepten te ontwikkelen, richtten we in 2021 stichting Harrier Conservation International op. Het bestuderen van kiekendieven is de rode draad door ons werk. Beleidsbeïnvloeding op basis van onze visie zien wij als vanzelfsprekend onderdeel van ons werk. Ook hechten wij er zeer aan om met boeren aan keukentafels waardevolle gesprekken te voeren, die een goed uitgangspunt vormen voor de zoektocht naar biodiverse landbouwconcepten in binnen- en buitenland.

1.2 Doelstelling

Harrier Conservation International stelt zich het volgende tot doel:

- het ontwikkelen van landbouwconcepten ten behoeve van het verbeteren van de kwaliteit van leefgebieden van akkervogels;
- onderzoek uitvoeren, stimuleren en initiëren ten behoeve van de bescherming van kiekendieven waar mogelijk;
- Het ontwikkelen van methodes om systematisch veldonderzoek naar kiekendieven en hun prooidieren mogelijk te maken;
- zorgen voor kennisvermeerdering over de ecologie van akkervogels in relatie tot hun leefgebied;

Dit proberen we te bereiken door te verbinden, te onderzoeken en kennis te delen:

- de rol van verbinder: initiëren en stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen onder meer beschermers, landbouwers, vrijwilligers, overheden en academische instituten ten behoeve van kennisvermeerdering, onderzoek en conceptontwikkeling;
- de rol van onderzoeker: opzetten en uitvoeren van ecologisch onderzoek evenals via samenwerkingsverbanden niet-commerciële projecten organiseren ten einde onafhankelijk en toegepast wetenschappelijk onderzoek mogelijk te maken;
- de rol van voorlichter: het leveren van kennis, advies en conceptideeën ten behoeve van een duurzame bescherming van akkervogels, en kiekendieven in het bijzonder. We zien kennis nadrukkelijk als een belangrijke stap om verhalen te kunnen vertellen. Verhalen die nodig zijn om veranderingen te kunnen bewerkstelligen.

1.3 Strategie

De stichting werkt samen met partners in binnen- en buitenland. In Nederland richten we ons op het ontwikkelen van vernieuwende biodiverse landbouwconcepten in samenwerking met boeren, natuurbeschermers, fabrikanten en onderzoekers. Door het testen en onderzoeken in de dagelijkse boerenpraktijk willen we komen tot nieuwe concepten die op grote schaal toe te passen zijn en gangbaar onderdeel worden van het Europese landbouwbeleid. Zo proberen we – via kennis over kiekendieven en andere akkervogels – bij te dragen aan een fundamentele wijziging van het huidige landbouwsysteem. Naast veldonderzoek zetten we ook voorlichting en kennisdeling in via films, lezingen, webinars, persberichten en interviews. Ook nemen we geïnteresseerden mee het veld in voor voorlichting, educatie en kennisdeling in de praktijk. In het buitenland hebben we soortgelijke doelen op het gebied van landbouw, verbeteren van landgebruik en onderzoek naar kiekendieven. Door samenwerking met internationale partners op drie continenten (Afrika, Europa en Azië) zetten we projecten op langs de ‘flyway’ van kiekendieven.

Ook in India zorgen we voor kennisdeling (lezing India, 2022).

2. Huidige situatie

Landbouwconcepten

Sinds de oprichting van de stichting in 2021 liggen onze doelen en ambities op koers. In deze korte periode van bestaan zijn reeds twee nieuwe landbouwconcepten gerealiseerd, die beiden kansrijk zijn om in het gemeenschappelijke Europese landbouwbeleid te worden opgenomen. Verspreid door heel Nederland werken op moment van schrijven (begin 2025) al ruim 100 boeren met deze concepten, en overwegend succesvol. Maatregelen die goed zijn voor boer en natuur. In 2027 zal een van de twee concepten worden opgenomen als een pakket in het stelsel van Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb).

Onderzoek in NL

We verrichten onderzoek naar blauwe kiekendieven op de Veluwe via slaapplaatstellingen en gebiedsonderzoek. Hiermee hopen we beter inzicht te verkrijgen in het habitatgebruik tijdens de winterperiode. Ook hopen we hiermee eerste stappen te zetten om te doorgronden hoe het sociale systeem bij kiekendieven functioneert. We achten dit van betekenis voor de bescherming van deze kwetsbare vogels.

Daarnaast heeft HCI zich in de winters van 2021-2025 ingezet op het in kaart brengen van aanwezige ruigpootbuizerds en de slaapplaatsen van kiekendieven (elders dan de Veluwe). We werken samen met vrijwillige telgroepen die zich hebben bewezen in het onderzoek naar kiekendieven. De Telgroep Engbertsdijkerven is een voorbeeld hiervan.

Voorlichting en kennisdeling

In 2025 verschijnt een film namens HCI in samenwerking met filmer Hans Hut over de ecologie van een steppekiekendief in de Groninger akkers, te zien op ons eigen YouTube kanaal. Ook zal een boekpublicatie verschijnen: 'Jodelende wulpen & keukentafels' over de landbouw door vogelogen. Eerder al verschenen twee boekpublicaties, in najaar 2021 'The Amazing Story of Montagu's Harrier' (Engelse vertaling van De man op de dijk) en in 2022 'Dwaalgast in het graan – de steppekiekendief in vier seizoenen'.

Verder zijn er drie promotiefilms gemaakt over de nieuwe landbouwconcepten (BAM en Klaveronderzaai), twee vanuit 'Rotterdam de Boer Op!' en een vanuit Urgenda. Alle in samenwerking met HCI. We zijn voorts actief betrokken bij het project 'Neder Tarwe' van Royal Koopmans in nauwe samenwerking met Natuurmonumenten, FarmPlus en de Vlinderstichting met als belangrijkste doel duurzame baktarwe in Nederland vorm te geven.

Verder zijn diverse lezingen, workshops, webinars en interviews gegeven. Wij willen in deze beleidsperiode de genoemde vormen van communicatie op dezelfde voet voortzetten.

Buitenland

De buitenlandse doelen vragen een langere voorbereiding, maar zijn hoopvol en kansrijk. Er zijn reeds intensieve contacten met onderzoekers in andere landen, zoals Duitsland, Frankrijk, Spanje, Portugal, Polen, India, Senegal en Niger. En in 2026 zal HCI een bijdrage leveren aan een groot internationaal congres over kiekendieven. Dit kunnen we niet alleen en doen we samen met organisaties waarmee soms al decennia warme contacten bestaan.

2.1 Activiteiten van de organisatie

Landbouwconcepten

De projecten rondom de twee nieuwe landbouwconcepten lopen in onze planning door tot en met respectievelijk 2027 (klaveronderzaai) en 2030 (Biodiverse Akkermozaiëk) en uitbreiding/bestendiging naar elders is in de maak. Het doordenken van agro-ecologische concepten kan uitsluitend succesvol zijn indien met agrarische ondernemers, onderzoekers en beleidsinstanties wordt samengewerkt. De ontwikkeling van zowel klaveronderzaai als BAM is een logisch gevolg van de ervaringen die zijn opgedaan in eerder akkervogel- en kiekendievenonderzoek. Harrier Conservation Internationaal denkt dat haar werkwijze ook buiten Nederland tot een verdere verduurzaming van het voedselsysteem zal kunnen leiden. Aan de boeren zal het niet liggen, die werken van harte mee. In deze is het vermeldenswaardig dat HCI nauw samenwerkt met landbouwdeskundige Sander Bernaerts (Naturim).

Onderzoek in NL en daarbuiten

Wie het sociale gedrag van kiekendieven wil begrijpen, komt automatisch uit op slaapplaatsen. Zelfs bij internationaal opererende kiekendiefonderzoekers is dit een ondergeschoven onderwerp. Het belang ervan wordt bij velen simpelweg niet onderkend. Harrier Conservation International stelt zich in de komende jaren tot doel een methode te ontwikkelen om tot zinvolle slaapplaatstellingen te komen waar mensen niet alleen voldoening uit halen omdat het mooi is om buiten te zijn, maar waar we ook een verdieping kunnen realiseren om daarmee de ecologie van deze nog steeds raadselachtige vogels beter te begrijpen. Een goede kennis van de ecologie van kiekendieven is nodig om tot een betere bescherming te komen. Tot op heden ontbreekt deze kennis en daarmee is dit onderwerp een belangrijk thema binnen ons werk. We denken hiermee ook een nieuwe generatie onderzoekers en liefhebbers te kunnen bereiken.

Deze slaapplaats van 4 soorten kiekendieven in Nationaal Park de Hoge Veluwe wordt sinds najaar 2023 systematisch onder handen genomen. Naast het verzamelen van waardevolle cijferreeksen tevens iedere keer weer momenten van plezier.

Docent van een school in Diabel (Senegal) wilde alles weten van de kiekendieven in deze regio. Dit soort mensen zijn essentieel om een verhaal te vertellen over landbouw en natuur in de Sahel.

2.2 Voorbeeld van activiteiten

ONTWIKKELING BAM – BIODIVERS AKKER MOZAIEK

Het BAM-concept lag als idee al een tijdje op de plank, en kon dankzij het samenwerkingsverband ‘Rotterdam de Boer op’ (een coalitie van organisaties met Natuurmonumenten als organiserende partij) tot uitvoering worden gebracht. Ons concept ‘Biodivers Akker Mozaïek’ (kortweg BAM) is in 2024 in de praktijk gebracht. Dit in samenwerking met landbouwdeskundige Sander Bernaerts, ecooloog Anthonie Stip (De Vlinderstichting) en meedenkende akkerbouwers. In Zuid-Holland, Gelderland en Groningen liggen momenteel de nodige ‘Biodiverse akkermozaiëken’ en we verwachten dat andere provincies zullen volgen.

PROJECT ‘KLAVERONDERZAAI’ URGENDA

Klaveronderzaai is in de biologische akkerbouw gangbare praktijk. Logisch, omdat klavers via de wortelknolletjes in de bodem stikstof uit de lucht binden en bovendien de wortels van klaverachtigen een positieve werking hebben op de bodemstructuur. Samen met landbouwdeskundige Sander Bernaerts is HCI gevraagd een proef met klaveronderzaai in Nederland te begeleiden vanuit Urgenda en in 2024 zijn bij circa veertig deelnemers in het hele land proefpercelen georganiseerd. In 2025 zal dit project verder door Urgenda worden opgeschaald waarbij 75% voor boeren kan worden vergoed. Het project zit in de opstartfase, en we verwachten hiermee op termijn een serieuze maatregel voor akkernatuur te kunnen ontwikkelen waar boer en biodiversiteit baat bij hebben. In de tussentijd zijn we druk doende meer van dit soort praktische concepten te ontwikkelen en gaan we letterlijk de boer op om dit aan keukentafels vorm te geven. Ook vanuit het samenwerkingsverband ‘Rotterdam de Boer op’ zal een tweejarig experiment draaien waarbij de nadruk ligt op de wetenschappelijke onderbouwing van dit conceptuele idee. Gelet op de belangstelling verwachten we ook dat dit buiten Nederland zijn dynamiek zal krijgen en dat er zich voor HCI nieuwe kansen en mogelijkheden gaan aandienen.

VELDWERK EN SAMENWERKING BUITEN NEDERLAND

In 2022 waren we in India om samen met het onderzoeksinstituut ATREE grauwe en steppekiekendieven van systematisch veldwerk te voorzien. Vanuit deze samenwerking konden de onderzoekers in India de eerste satellietzenders organiseren en kreeg het langjarige onderzoek diepgang. Het onderzoeksprogramma van ATREE samen met HCI zal de komende jaren verder worden uitgebouwd en als de corona-pandemie en het conflict tussen Rusland en Oekraïne er niet waren geweest, waren er al reizen georganiseerd naar de hoogvlaktes van Georgië en de steppes van Kazachstan.

In februari 2025 is veldwerk uitgevoerd in Vietnam en zijn de eerste serieuze contacten aangeknoopt om rondom de overwintering van twee soorten kiekendieven in landbouwgebieden tellingen uit te voeren en waar mogelijk onderzoek te entameren. Het gaat hier om twee soorten – de bonte en de oostelijke bruine kiekendief – waar bijzonder weinig over bekend is en die er mogelijk op populatieniveau slecht voor staan.

In februari is voorzitter Sjoerd Sipma mee geweest met een documentairemaker die een film over grutto's maakt en waarbij HCI haar expertise rondom de bruine kiekendief als potentiële predator inzet. Dit bracht ons naar de Portugese rijstvelden waar circa 60.000 grutto's en een handvol kiekendieven een leefgebied delen.

Ook in India veranderen landschappen in rap tempo en is onderzoek naar kiekendieven in relatie tot veranderende leefgebieden essentieel om soorten te beschermen.

3. Toekomst

Een stichting met een ideële signatuur als HCI heeft altijd een opstartperiode nodig. We zijn dan ook content dat de projecten die we deels zelf hebben ontwikkeld in samenhang met interessante partners tot een stabiele manier van werken heeft geleid. In de voorbije fase hebben we onder andere kunnen investeren in netwerken, structuren en ideeën die we als belangrijke basis beschouwen van onze organisatie. Zowel inhoudelijk, beleidsmatig maar ook qua ontwikkelen van vergezichten lopen we voor op onze eerdere prognoses en zien we de komende periode als een tijdvak om a) in Nederland/Vlaanderen onze agro-ecologische concepten verder te kunnen ontwikkelen en b) met valide partners in zowel binnen- als buitenland langjarige inspanningen ver buiten de landsgrenzen te kunnen uitvoeren.

Om deze ontwikkelingen mogelijk te maken zijn extra Fte's nodig en ook beschikbaar en mede afhankelijk van de liquiditeit zullen bekwame mensen professioneel worden betrokken bij het vormgeven van onze ideeën. Dit zal voornamelijk tot stand worden gebracht door geformaliseerde contacten aan te knopen om zodoende bijvoorbeeld het onderzoek, de te organiseren expedities, organisatie/overhead en het tot stand brengen van structuren met bijvoorbeeld wetenschappelijke of natuurbeschermingsorganisaties. Dit brengt naar we denken flexibiliteit in onze plannen.

We denken tevens dat het vertellen van verhalen de basis is om bijvoorbeeld agrarische samenlevingen in landen als Niger en Senegal zover te krijgen stappen te zetten in de verdere ontwikkeling van vaak traditionele landbouwpraktijken die, afgezet naar de tijd waarin we nu leven, een grotere mate van ecologische weerbaarheid zullen ontwikkelen. Klimaatverandering en bevolkingsgroei kunnen worden opgevangen met duurzame agro-ecologische concepten. Van eerdere onderzoeksreizen weten we dat de kiekendieven ons de weg wezen naar meer biodiverse landschappen.

Primaire voedselproductie is de laatste jaren in toenemende mate onderwerp geworden van een publiek debat. Naar onze verwachting zal de belangstelling voor een meer duurzame productie van onze levensmiddelen in balans met gezondheid en biodiversiteit toenemen. We denken dat wij met onze praktische invalshoeken een bijdrage kunnen leveren om opgedane kennis toe te passen op het boerenbedrijf of beleidsmatig te borgen. Het maakt daarbij niet zoveel uit of je op goede landbouwgrond in de Hoeksche Waard biodiverse concepten ontwikkeld of met een rurale samenleving in een land als Senegal zoekt naar nieuwe balansen tussen een levensvatbare landbouwproductie en het voorkomen van hagedissen, sprinkhanen, leeuweriken en kiekendieven. Wij verwachten hier in de komende jaren serieuze bouwstenen voor te kunnen leggen en ook over voldoende financiële middelen te kunnen beschikken om dit te realiseren.

Harrier Conservation Internationaal is in haar opstartfase in staat gebleken zowel agro-ecologische concepten te ontwikkelen alsook kwalitatief hoogstaand veldwerk te organiseren. We zijn met een aantal partners bezig om tot innovatieve projecten te komen en dat impliceert ook dat basaal onderzoekswerk in Nederland zal worden uitgevoerd door deskundig en naar we denken vooral jonge agro-ecologen.

Zowel in Nederland als daarbuiten zijn we optimistisch gestemd over onze perspectieven. In Nederland is de tijd rijp om met praktische biodiverse landbouwconcepten serieuze maatregelen te organiseren en internationaal heeft het werk aan kiekendieven behoefte aan een stevige impuls. We zien de jaren 2025 – 2030 dan ook als jaren waarin we kunnen gaan oogsten wat in de beginjaren die achter ons liggen is gezaaid.

4. Organisatie

Harrier Conservation International
Postbus 304
6860 AH Oosterbeek
www.harrierconservation.co

info@harrierconservation.com

Bank NL95 ABNA 0102781117
KvK 82748578
BTW nr. 862 589 629 B01

4.1 Bestuur

Het onbezoldigde bestuur van de stichting bestaat uit de volgende personen:

Voorzitter:	dhr. S. Sipma
Penningmeester:	dhr. H. van der Dong
Secretaris:	dhr. N. Fenech

Dit bestuur is onafhankelijk.

4.2 Werknemers, flexibele schil en vrijwilligers

Vaste medewerker in dienst is de heer B. Koks als directeur. Daarnaast is de heer J. Onrust korte tijd als veldonderzoeker in dienst geweest. Verder werkt de stichting met een flexibele schil van derden die al naar gelang de piek in werkzaamheden worden ingehuurd. Ook maken we bij tellingen gebruik van de inzet van vrijwilligers.

5. Financiën

Harrier Conservation International ontleende haar financiële basis in de jaren 2021-2024 aan de samenwerking binnen een aantal projecten met partners die voornemens zijn natuur in agrarisch gebied een plek te geven in de agrarische bedrijfsvoering. Het samenwerkingsverband 'Rotterdam de boer op!' is daarvan een voorbeeld.

Natuurmonumenten is hierbij penvoerder van een project waarin onder andere de Rabobank, Greenchoice en LTO betrokken partners zijn. Dit project geeft ons de kans om boeren te begeleiden naar nieuwe agro-ecologische concepten en tevens systematisch veldwerk te organiseren. Eenzelfde aanpak is ook georganiseerd met het Agrarisch Collectief Rivierenland en bijvoorbeeld de duurzaamheidsorganisatie Urgenda. In alle gevallen is de insteek dat door het in de praktijk brengen van onze ideeën er kansen ontstaan voor een beter leefgebied voor kiekendieven. Kiekendieven als paraplu voor een breed scala aan soorten. Voor RWE begeleidt HCI een project in Groningen waar natuurcompensatie in agrarisch gebied rondom blauwe kiekendief en velduil centraal staan.

Daarnaast is het werven van fondsen van belang om onze organisatiedoelen te bereiken en we zijn dan ook content dat het Cultuurfonds ons werk aan de kiekendieven op de Veluwe heeft gehonoreerd met een substantiële bijdrage. Dergelijke steun is van belang als stap naar het verdiepen van kennis en het opzetten van nieuwe projecten.

De belangrijkste kosten zijn verdeeld over salarissen, werkzaamheden om de organisatie te laten draaien, het inhuren van derden en overige investeringen om ons veldwerk professioneel te kunnen uitvoeren.